Állásfoglalás a Telki Facebook csoport működtetésére vonatkozó adatvédelmi követelményekkel összefüggésben

Deltai Károly Polgármester Úrtól érkezett felkérésünk alapján megvizsgáltuk a Telki Önkormányzat (https://www.facebook.com/groups/telkionkormanyzat) elnevezésű Facebook csoporthoz történő csatlakozás és a csoport működésének adatvédelmi vonatkozásait, melyre vonatkozóan a következő állásfoglalást adjuk.

1. Belépéshez kapcsolódó feltételek – jelenlegi körülmények

A beléptetési rendszer és a feltett kérdések vizsgálata alapján adatvédelmi szempontból a jelenlegi rendszert ebben a formában nem javasoljuk fenntartani.

Az első feltett kérdést alapvetően megfelelőnek tartjuk, a csoporthoz történő csatlakozás motivációinak felmérése jogos és méltányolható adatkezelői érdek.

A második kérdésben a pontos lakcím bekérése nem feltétlenül indokolt, ha az Önkormányzat valójában csak azt kívánja eldönteni, hogy a jelentkezőnek van-e telki kötődése.

Különösen problémásnak tartjuk ugyanakkor a harmadik kérdést, amely két további telki lakos nevét és elérhetőségét kéri megadni a csatlakozás feltételeként. Ezzel az Önkormányzat olyan harmadik személyek személyes adatait gyűjti be, akik adott esetben nem jelentkeztek a csoportba, és nem is tudnak az adatkezelésről. Ez szükségességi és adattakarékossági szempontból nehezen indokolható. A GDPR alapelvei megkövetelik többek között a célhoz kötött és az adatkezelés céljához szükséges mértékű adatkezelést, mely alól a közösségi médiában gyűjtött személyes adatok sem jelentenek kivételt

Az adatvédelmi szempontból javasolt megoldás összefoglalóan az, hogy ne azt bizonyíttassák a Facebookon, hogy hol lakik valaki, hanem a lehető legkevesebb adat kezelésével csak azt ellenőrizzék, hogy fennáll-e az előre meghatározott telki kapcsolódási feltétel.

Az alábbiakban az egyes kérdéseket önállóan elemezzük, illetve lehetőség szerint alternatívát is megfogalmazunk az egyes kérdések adatvédelmi szempontból megfelelő átalakításához.

1. „Miért szeretne Ön a csoporthoz csatlakozni?"

Önmagában nem feltétlenül jogellenes az így gyűjtött személyes adatok kezelése, ugyanakkor a kérdés túlságosan nyitottnak minősül. A jelentkező ugyanis olyan információkat (akár különleges személyes adatokat) is közölhet, amelyekre az Önkormányzatnak egyáltalán nincs szüksége az adatkezelési cél eléréséhez.

Adatvédelmi szempontból megfelelőbb, lehetőség szerint előre definiált kategóriákból választást kérni.

Javasolt változat

Milyen minőségében kapcsolódik Telki községhez? Kérjük, válasszon az alábbi lehetőségek közül:

- telki lakos,
- telki ingatlantulajdonos,
- Telkiben dolgozom / vállalkozást működtetek,
- gyermekem telki intézménybe jár,
- egyéb közvetlen telki kötődésem van.

Az „egyéb" kategóriánál sem feltétlenül szükséges szabad szöveges indokolást kérni. Ez a megoldás lényegesen jobban megfelel az adattakarékosság követelményének.

2. „Kérjük, adja meg a pontos telki lakcímét!"

A pontos lakcím személyes adatnak minősül. A valódi kérdés azonban nem ez, hanem az, hogy szükséges-e a házszám és a teljes cím ahhoz, hogy az Önkormányzat eldöntse a csoporttagságra való jogosultságot?

Ha a cél pusztán annak eldöntése, hogy az érintett Telkiben él-e vagy Telkihez kötődik-e, akkor általánosságban a teljes cím tárolása több adat kezelését eredményezi, mint amennyi a csoporttagság eldöntéséhez szükséges. Ez különösen azért fontos, mert nem magánszemély által működtetett hobbicsoportról, hanem önkormányzati kommunikációs felületről van szó. A GDPR többek között az adattakarékosságot és elszámoltathatóságot követeli meg.

Javasolt változat

Telki lakos Ön? Kérjük, válasszon az alábbi lehetőségek közül:

- Igen
- Nem, de más módon kötődöm Telkihez

Ha további ellenőrzés is indokolt, úgy a következő kiegészítő kérdés feltehető: Kérjük, adja meg telki lakóhelyének közterületét. (Házszám megadása nem szükséges.)

3. „Adjon meg két telki lakost, email címmel és/vagy telefonszámmal…"

Ez a kérdés a jelenlegi rendszer adatvédelmi szempontból leginkább aggályos eleme. Itt ugyanis már nemcsak a jelentkező adatait kezeli az önkormányzat, hanem legalább két harmadik személy azonosító adatát, telefonszámát és/vagy e-mail-címét, valamint azt az információt, hogy az adott személy vélhetően Telkihez kötődik. Ráadásul az adatokat nem az érintettektől, hanem a jelentkezőtől szerzik meg.

Ez önálló adatkezelési helyzetet eredményez. Nem elegendő arra hivatkozni, hogy a jelentkező önként megadta ismerősei adatait. Az Önkormányzatnak saját adatkezelési jogalappal, céllal, megőrzési idővel és megfelelő átláthatósággal kell rendelkeznie. A közelmúltbeli magyar bírói gyakorlat is hangsúlyozza például, hogy jogos érdeken alapuló adatkezelés esetén a jogos érdek fennállása mellett az adatkezelés szükségességét és az érintetti jogokkal való mérlegelését is igazolni kell.

Önkormányzat esetében ráadásul elsődlegesen azt kell megvizsgálni, hogy az adatkezelés közérdekű vagy az önkormányzatra ruházott közhatalmi jogosítvány gyakorlásához szükséges feladat végrehajtásához kapcsolódik-e, és nem automatikusan a jogos érdek jogalapját kell választani. Ilyen jogalapot jogszabály teremthet, ugyanakkor tudomásunk szerint ilyen jogszabályi rendelkezés jelenleg nincs hatályban.

2. Belépéshez kapcsolódó feltételek – lehetésges alternatívák

Esetleges módosítás esetén az ellenőrzést két külön célra bontva javasoljuk megtenni:

1) valós személy-e a jelentkező, és
2) fennáll-e a meghatározott telki kötődése.

1. megoldás: egyszeri önkormányzati ellenőrzés

Adatvédelmi szempontból ez a leginkább indokolható konstrukció.

A folyamat lépései a következők:
Facebook-jelentkezés → önkormányzati ellenőrző csatorna → igen/nem eredmény → Facebook-tagság jóváhagyása

Ebben az esetben a Facebook-csoport jelentkezési kérdése csak azt kéri, hogy a személy jelezze a telki kötődésének kategóriáját. Ha ennek bővebb ellenőrzése szükséges, a csoport szabályzata az önkormányzat saját ellenőrzési felületére vagy hivatalos elérhetőségére irányítja. Ezt követően az Önkormányzat ellenőrzi a jogosultságot. A Facebook-csoport adminisztrátora lehetőség szerint csak az ellenőrzés eredményét kapja meg, a háttérben használt adatokat a szükséges idő elteltével törlik, így például egy lakcímet nem szükséges Facebook-csoporttagsági adatként megőrizni.

2. megoldás: egyedi ellenőrző kód

Még jobb technikai megoldás lehet egy egyszer használható kód.

Az Önkormányzatnál történő jelentkezést és egyedi ellenőrzést követően az érintett egy egyszer használható csoportbelépési kódot kap. A jelentkező a Facebook belépési kérdésében csak ezt adja meg. Ez kifejezetten jól illeszkedik a GDPR szerinti beépített és alapértelmezett adatvédelem logikájához.

3. megoldás: egyszerű rendszer

Amennyiben informatikai fejlesztés nem indokolt, kialakítható sokkal egyszerűbb folyamat is, az alábbi ellenőrző kérdésekkel:

1. kérdés
Milyen módon kötődik Telkihez?
2. kérdés
Kijelenti-e, hogy a fent megjelölt telki kötődése valós?
3. kérdés
Elfogadja-e a csoportszabályzatot és megismerte-e a csoport adatkezelési tájékoztatóját?

A jelentkezések többségénél ezen felül elegendő lehet az adminisztrátori moderáció és csak kétséges esetben történne további ellenőrzés az Önkormányzat saját csatornáján.

Ez a megoldás adatvédelmi szempontból lényegesen arányosabb, mint valamennyi jelentkező teljes címének és két további személy elérhetőségének preventív begyűjtése.

3. Dokumentációs kötelezettség

Az új beléptetési rendszer bevezetésekor szükséges az adatkezelési tájékoztató elkészítése és publikálása a Facebook csoport felületén, valamint az Önkormányzat hivatalos honlapján is. A GDPR alapelvei és az elszámoltathatóság miatt az önkormányzatnak ugyanis nemcsak jogszerűen kell eljárnia, hanem ennek igazolhatónak is kell lennie. Ezt a dokumentumot természetesen elkészítjük, ugyanakkor előzetesen tisztázni szükséges:

- az adatkezelés pontos célját;
- az egyes adatkategóriák kezelésének GDPR 6. cikk szerinti jogalapját;
- meddig őrzik a sikertelen és sikeres jelentkezésekhez kapcsolódó adatokat;
- kik az adminisztrátorok és milyen adatokhoz férnek hozzá.

4. Hivatalos önkormányzati kommunikációs csatorna

A felkérés alapján megvizsgáltuk azt a körülményt is, hogy mennyiben tekinthető a Facebook csoport az Önkormányzat hivatalos kommunikációs csatornájának. Álláspontunk szerint nincs általános akadálya annak, hogy például:

- rendezvényeket,
- közlekedési változásokat,
- közérdekű híreket,
- felhívásokat,
- lakossági fórumokat,
- önkormányzati szolgáltatásokkal kapcsolatos információkat,
- a hivatalos honlapon megjelent tartalmakra mutató hivatkozásokat az Önkormányzat a Facebookon is közöljön.

A közösségi média közigazgatási szerv által történő hivatalos kommunikációs használata önmagában nem idegen a magyar közszférától. Például a rendőrségi szabályozás kifejezetten definiálja és szabályozza a közösségi média hivatalos szervezeti használatát. Ez ugyan nem az önkormányzatokra alkalmazandó

jogszabály, ezért jogalapot számukra nem teremt, de jól mutatja a lényegi különbséget a hivatalos szervezet kommunikációja és a joghatályos elektronikus ügyintézés között.

A zárt csoport azonban ebben az esetben külön problémát jelent. Amennyiben a csoport csak igazolt telki kötődésű személyek számára hozzáférhető, nem célszerű olyan közérdekű önkormányzati információ kizárólagos közzétételi helyeként használni, amelynek megismerését az Önkormányzatnak szélesebb körben kell biztosítania.

A Facebook-tagság ugyanis feltételhez kötött:

- Meta/Facebook-fiók szükséges;
- a belépés az önkormányzat jóváhagyásától függ;
- a jelenlegi rendszerben személyes adatok átadását kérik;
- a Meta platformjának elérhetőségétől és szabályaitól függ;
- az állampolgár Facebook használatának hiánya önmagában kizárhatja az információból.

Ez egyenlő hozzáférési és információszabadsági problémákat okozhat, ha lényeges közérdekű információ máshol nem érhető el.

A gyakorlatban a Facebook csoportban történő kommunikációt a következőképpen lehet elhatárolni:

- amely tájékoztatás jogszabály alapján közzéteendő vagy a település egészét érintő lényeges hivatalos információ, annak elsődleges forrása az Önkormányzat saját hivatalos felülete legyen;
- a Facebookon ugyanaz az információ másodlagosan, lakossági elérés és figyelemfelhívás céljából megismételhető.

5. Csoportszabályok

A jelenlegi csoportszabályzatot változtatás nélkül nem javasoljuk alkalmazni. A GDPR szerint az Önkormányzatnak az adatkezelés során többek között a jogszerűség, tisztességes eljárás, átláthatóság, célhoz kötöttség és adattakarékosság követelményeit kell teljesítenie, és az adatkezelést úgy kell kialakítania, hogy alapértelmezés szerint csak a célhoz szükséges személyes adatok kezelése történjen.

Ennek fényében különösen módosítandónak tartjuk:

1. a kizárólag „saját polgári nevű" Facebook-profil elfogadását;
2. a profilkép láthatóságának kötelezővé tételét;
3. a Facebook-profilban szereplő lakhely vizsgálatát;
4. a munkahely vizsgálatát;
5. a „helyben lakó ismerősök" alapján történő ellenőrzést;
6. azt a követelményt, hogy egy tag egy másik személy megfelelőségét az adminnak „igazolja";
7. a csoporttag automatikus kizárását azért, mert letiltott egy adminisztrátort.

A problémák közös gyökere, hogy a Facebook-profil magáncélú tartalmát gyakorlatilag önkormányzati azonosítási/jogosultság-ellenőrzési eszközzé alakítják, ezzel pedig a következő, adatvédelmi jellegű kockázatokat alapozzák meg.

5.1. A „polgári név" követelménye

A szabályzat szerint „A csoporthoz kizárólag olyanok csatlakozhatnak, akik saját, polgári nevüket használják a profiljukban…", valamint „Csak a saját polgári nevükre szóló profillal maradhatnak tagok…"

A valós személyekre korlátozott tagság önmagában lehet legitim moderációs cél. Ebből azonban nem következik automatikusan, hogy az Önkormányzat előírhatja azt, hogy az érintettnek Facebook-fiókjában a teljes polgári nevét kell nyilvánosságra hoznia.

Itt fontos különbséget tenni az elfogadható cél (a csoport tagja valós és azonosítható személy legyen) és a lényegesen nehezebben igazolható eszköz között, miszerint az érintett köteles a polgári nevét Facebook-profiljának neveként használni.

A fentiek összességében adatminimalizálási kérdést jelentenek. Az Önkormányzatnak a cél eléréséhez szükséges legkevésbé beavatkozó módszert kell választania. A GDPR erre kifejezett követelményeket állapít meg.

Javasolt megfogalmazás

„A csoportba valós személyek csatlakozhatnak. Az adminisztrátor indokolt esetben kérheti a jelentkező személyazonosságának vagy telki kötődésének ellenőrzését az Önkormányzat erre kijelölt, Facebooktól elkülönült csatornáján."

5.2. Profilkép kötelező láthatósága

A szabályzat 2. pontja szerint nem maradhat tag *„akinél a profil titkosítása miatt nem látszik sem profilkép, sem beállított lakhely”.*

A profilkép nem alkalmas megbízható személyazonosításra, ugyanakkor a tagság feltételévé teszi egy személyes adat Facebookon történő hozzáférhetővé tételét. Ha pedig a csoport célja annak megállapítása, hogy a jelentkező Telkihez kötődik-e, az arckép ehhez nem szükséges.

Az adattakarékosság követelménye ezért kifejezetten a rendelkezés elhagyása mellett szól.

5.3. Lakhely vizsgálata a Facebook-profilban

Ugyanez a rendelkezés azt várja el, hogy a profilból látható legyen a *„beállított lakhely”.* Ha egy személy a Facebook-profilján nem teszi hozzáférhetővé lakóhelyét, abból nem következhetne automatikusan az önkormányzati csoportból történő kizárása.

Különösen aggályos lenne az érintettet arra ösztönözni, hogy az önkormányzati szolgáltatáshoz való hozzáférés érdekében módosítsa Facebook adatvédelmi beállításait.
Ha a helyi lakóhely valóban indokolt tagsági feltétel, azt más csatornán kell ellenőrizni.

5.4. Munkahely vizsgálata

A szabályzat szerint a profilnak lakcím, munka, vagy helyben lakó ismerősök alapján kell a telki kötődést mutatnia.

Önmagában azért, mert valaki Telkiben él, nincs szükség annak vizsgálatára, hogy:

- hol dolgozik;
- ki a munkáltatója;
- milyen munkakört tüntetett fel;
- milyen egyéb szakmai adatokat tett hozzáférhetővé.

Ha pedig a Telkiben dolgozó személyek szintén csatlakozhatnak, erre elegendő a belépéskor külön kategória létrehozása.

5.5. „Helyben lakó ismerősök" vizsgálata

Ez a rendelkezés adatvédelmi szempontból különösen problematikus. A szabály alapján az adminisztrátor a Facebook-profil kapcsolati hálózatából próbálhat következtetni a jelentkező Telkihez való viszonyára.

A telki kötődés eldöntéséhez nem indokolt annak vizsgálata, hogy:

- kikkel áll kapcsolatban az érintett;
- kik az ismerősei;
- közöttük kik élnek Telkiben.

Az ilyen vizsgálat a jelentkező adatain túl más személyeket is érinthet, ezért aránytalanul széles adatkezelést eredményezhet.

5.6. Új tag meghívásakor a tag „igazolási" kötelezettsége

A szabályzat szerint *„Ha valaki új tagot akar meghívni, igazolnia kell előzetes, privát üzenetben az adminnak, hogy a meghívott megfelel a feltételeknek."*

Ebben a rendelkezésben nem világos:

- mit kell „igazolni";
- milyen személyes adatokat kell elküldeni;
- honnan származhatnak ezek;
- milyen jogalapon kezeli az adminisztrátor;
- meddig őrzi az üzenetet.

Ráadásul kialakul ugyanaz a probléma, mint a korábban vizsgált belépési kérdésnél: egy harmadik személy szolgáltat adatokat egy másik érintettről.
Ebből önálló átláthatósági és jogalapi kérdések keletkeznek.

<u>Javaslat</u>
Az ajánlás legfeljebb a jelentkező figyelmébe ajánlását jelentse:
„A tagok meghívhatnak más személyeket, de a meghívás nem eredményez automatikus tagságot. A meghívott személynek a csoport általános belépési feltételeit önállóan kell teljesítenie."

5.7. Másik adminisztrátor letiltása miatti kizárás

A szabályzat szerint: *„Minden olyan csoporttag tagságát, aki letiltja a csoport bármelyik adminját […] azonnal töröljük.”*

Érthető adminisztrációs érdek, hogy a moderátor képes legyen a csoporttag tevékenységét moderálni. Ezzel szemben egy személyes Facebook-fiók letiltási funkciójának használata és az önkormányzati információs fórumhoz történő hozzáférés összekapcsolása már problematikus.

Ha a csoport hivatalos önkormányzati kommunikációt szolgál, az automatikus kizárás különösen aggályos.

A viselkedést inkább magatartási oldalról kell szabályozni, például a következőképpen:
„A csoporttagság feltétele, hogy a tag a csoport működéséhez szükséges moderátori intézkedések végrehajtását ne akadályozza. Moderációs probléma esetén az adminisztrátor a tagságot felfüggesztheti vagy megszüntetheti.”

Összegzés

A Facebook csoport működtetése rendkívül innovatív kezdeményezés, mely a helyi nyilvánosság biztosításában egyre inkább kiemelt szerepet kap. Jelen állásfoglalásban kifejezetten az adatvédelmi megfelelőségre vonatkozó alapkövetelményeket igyekeztünk bemutatni és hangsúlyozni a teljes körű megfeleléshez kapcsolódó intézkedések szükségességét. Bízunk benne, hogy jelen állásfoglalás segítséget nyújt a hatékony és adatvédelmi szempontból is megfelelő kommunikációs csatornák kialakításához.

A témakörrel kapcsolatos további kérdéseket és felvetéseket szívesen fogadjuk, illetve természetesen készséggel együttműködünk az esetleges átalakítások tervezésében, valamint a vonatkozó adatvédelmi dokumentumok elkészítésében.

Budaörs, 2026. november 5.

Gyimesi Péter
ügyvezető, adatvédelmi tisztviselő